

KO SCHILDER:

‘Hybris werkt aan een zware

De tulp doet het nationaal en internationaal nog steeds erg goed. Het is een van de symbolen van Nederland. Veredelaars zorgen voor een gestage stroom nieuwe cultivars. Waar werken de tulpenveredelaars op dit moment aan, en waar letten ze zoal op. De komende maanden portretteert BloembollenVisie een aantal bekende en minder bekende tulpenveredelaars. In de derde aflevering Ko Schilder, veredelaar van Hybris.

Tekst: Arie Dwarswaard
Foto's: René Faas, Hybris

Midden februari is Ko Schilder uit De Weere bijna dagelijks te vinden in de selectiekas bij Triflor in Oude Niedorp. Daar staan de zaailingen van Hybris, die onder zijn hoede worden opgekweekt. Schilder is binnen Hybris verantwoordelijk voor de veredeling en verzorging van het gewas. Zeven jaar geleden kwam deze baan in beeld. De tulp was Ko Schilder niet vreemd. “Mijn vader had een gemengd bedrijf met tulpen en koeien. Toen ik in 1981 thuis kwam werken ben ik daar nog tien jaar mee doorgegaan. In 1991 ben ik gestopt met de koeien, en met tulpen en lelies doorgegaan. De schaalvergroting in vooral de lelies was voor mij de reden om ook de lelie-teelt te beëindigen. Toen kwam Hybris in beeld. Een mooie overgang, waarbij ik toch in de tulpen bleef. Ik begon met het telen van de zaailingen, en werd vier jaar geleden gevraagd om ook de veredeling te gaan doen.”

Ko Schilder kwam met Hybris in een goed onderhouden bedrijf terecht. Vanaf het begin in 1979 was John Nijssen voor de veredeling verantwoordelijk geweest. “Hij bouwde voort op de kraam van zijn vader, die eigenlijk de basis vormt voor het veredelingswerk van Hybris. Uit die begintijd stammen nog tulpen als ‘Barcelona’, ‘Leo Visser’ en ‘Jan Reus’. Alles stond keurig op papier. Per jaar is precies bekend welke selecties zijn uitgetekend, en welke cultivars daar uit zijn voortgekomen. In 2007 gaf John aan met het kruisen te willen stoppen. Ik heb het stokje van hem overgenomen. Toch is John nog steeds volop bij de veredeling van Hybris betrokken. Hij komt nog regelmatig langs. Aan tafel heeft hij zijn eigen plek.” Hybris ontstond in 1980 als samenwerkingsverband van een aantal West-Friese tulpenteeltbedrijven. Op dit moment maken de volgende zes bedrijven deel uit van dit verband: Triflor in Oude Niedorp, Borst Bloembollen in Obdam, Fa. Veldboer in Wilbertsoord, J.W. Reus Bloembollen in De Goorn, J.A. Nijssen in Santpoort en M. Boots Bloembollenselectie in Hem. Zij zijn

de aandeelhouders, zij bepalen met elkaar wat goed genoeg is om op de markt te komen. De doelstelling van ruim dertig jaar geleden staat daarbij nog steeds overeind: verbetering van het sortiment snijtulpen voor de broeierij. Schilder: “Natuurlijk zit er ook wel eens een tuintulp tussen, maar daar ligt bij ons niet de nadruk op. Wij zoeken naar tulpen die een zware bos tulpen opleveren.”

LANGE BLOEM

Kruisen op zich is geen ingewikkeld werk, stelt Ko Schilder. “Als je de goede moederplanten hebt geselecteerd en over voldoende stuifmeel beschikt, dan is het een kwestie van smeren. Het programma stellen we al vroeg in het najaar vast. Dan kiezen we in ieder geval de moederplanten uit die we gaan opzetten.” Hybris heeft op dit moment een aantal programma’s draaien. “We hebben bijvoorbeeld een programma voor broeitulpen met lange bloemen. Daarvoor zijn diverse moeders geselecteerd die dat al hebben. De vaders die we erbij zoeken hebben dat ook. We hopen dat we daarmee zaailingen krijgen die deze eigenschap nog sterker hebben. Daarnaast zijn we bezig met een triploïdenprogramma. Hoewel de triploïde tulp zelf niet meer kruisbaar is, zijn het wel goede tulpen als eindproduct. Door tetra’s met diploïden te kruisen lukt het om dit te realiseren. Verder hebben we een lijn waarbinnen wordt gekeken naar resistentie tegen TBV, en een tetra-programma. In totaal zetten we elk najaar tussen de 7.000 en 8.000 moederplanten op.” Hybris is ook vele jaren betrokken geweest bij het multi-resistentieproject van een groep bedrijven, dat werd uitgevoerd door PRI in Wageningen. De deelnemers in Hybris hebben besloten om dit project niet langer te steunen. Hun aandeel in

TWEE TOPPERS

Van de tientallen cultivars die de afgelopen dertig jaar door Hybris zijn geïntroduceerd, vindt Ko Schilder twee echt uitspringen. De eerste is ‘Escape’ (links), vanwege de felrode kleur en de grote bloem. Bovendien stond hier vorig jaar 80 ha van, waarmee het toen de grootste tulp van Hybris was in areaal. De tweede is ‘Esta Bonita’, omdat deze tulp zuurongevoelig is en over een goede huid beschikt.

e bos tulpen'

Ko Schilder: "En toch hoeft een langzame groeier niet per definitie een slechte tulp te zijn. Om andere redenen kan hij toch worden aangehouden"

de tulpen die uit dit programma is voortgekomen staat nu tot hun beschikking om mee verder te kruisen.

EERSTE BLOEI

Jaarlijks worden er door Ko Schilder ongeveer 7.000 tulpen bestoven, verdeeld over 50-60 verschillende kruisingen. Dat levert een veelvoud aan zaden op. De opkweek van de eerste paar jaargangen vindt in kisten plaats op het bedrijf van Schilder. "Ze gaan na 1 april naar buiten. Komt er dan toch nog een keer vorst, dan kan ik er heel gemakkelijk een doek overheen trekken." Het schonen van de zaaisels gaat de laatste jaren een stuk gemakkelijker dan voorheen. "We kunnen tegenwoordig bij Warmerdam Spoelbedrijf in Noordwijkerhout terecht. Dat heeft speciaal voor heel fijn materiaal een aantal spoelmachines beschikbaar. Dat scheelt heel veel tijd. Nu zijn we in een dag met alles klaar." Aan deze manier van werken zit nog een ander voordeel. "De zaaisels blijven sowieso al erg lang op de bakken staan. Daarna worden ze nog eens gespoeld. Die verdwijnen al vroegtijdig uit het opkweekproces. Na het derde jaar planten we de zaaisels in netten, na elk zaaisel wordt het net afgesloten met een tye-

rib. Zo kunnen we toch efficiënt werken." Elke selectie wordt gewogen. "Dan zien je al wat de goeie groeiers zijn. Dat kan zo verschillen. En toch hoeft een langzame groeier niet per definitie een slechte tulp te zijn. Om andere redenen kan hij toch worden aangehouden." In het vierde teeltjaar is de eerste bloei te verwachten. Dat is dit jaar voor Schilder's eerste eigen kruisingen. "Dat is wel spannend. Dan krijg je te zien wat het is geworden."

.....

'Als er al sprake is van
zuurgevoeligheid van een
zaailing, dan komt dat er dan
wel goed uit'

.....

Na nog een paar jaar zijn er genoeg bollen voor een eerste beoordeling in de broeierij. Dan begint het eigenlijke selecteren. Ik doe dat voor een deel al zelf, maar ook de leden van de veredelingscommissie werken daar aan mee. Daar

ben ik in deze tijd van het jaar volop mee bezig. Ik vind dat wel een van de leukste klussen. Hier zie je het resultaat, en daar moet je kritisch naar kijken. Zoals bij de andere veredelaars ook het geval is, gaat er tussen de 70 en 80% al uit in de eerste ronde. Wat overblijft wordt drie jaar doorgeteeld op het land." Als er van een selectie zo'n 20 kilo is wordt een aantal bollen voor de eigen marktbroeishow opgezet. "Die worden uitgebreid bekeken, en ook dan wordt er nog volop geselecteerd. Stel dat we nog drie paarse tulpen uit een kruising over hebben, dan is het in principe de bedoeling dat er nog maar één overblijft. Uiteindelijk is het toch de bedoeling dat er maar een drie tot vier selecties overblijven van elk kruisingsjaar." Wat goed genoeg is om de commerciële teelt in te gaan wordt aan de aandeelhouders te koop aangeboden. Zij zijn niet verplicht om te kopen. Sinds enkele jaren wordt eerst ongeveer 60% aan telers die geen aandeelhouder in Hybris zijn aangeboden. In principe wordt altijd kwekersrecht aangevraagd. Wie ook koopt, informatie over de cultivar wordt uitgebreid verstrekt. "Dat geeft veel duidelijkheid. De tijd dat iemand met iets nieuws een gok waagde die ligt wat ons betreft ver achter ons."